

CEVAT ABİ

Ercan Yıldırım, 16 Ekim 2026

<https://m.star.com.tr/acik-gorus/cevat-abi-haber-2046959/>

Gölünce gözlerinin içiyle gülerdi, kızınca kaşlarında çakan Kafkas şimşeklerinin arasından kartallar havalanırdı. O kartallar biraz sonra naif bir gök yüzünde sakince süzülerek seyreden güvercinlere dönüşüverirdi.

Sahiciydi, rol yapmazdı, rol yaptığını değil rol yapmaya çalışırken beceremediğini kolayca anlayabilirdiniz.

Konuşurken bir anda "oğlum" diye hitap ettiğinde içinize doğan itimat duygusunu, o sahiplenildiğini görme psikolojisini, o kaygılarından bir an arınma hissiyatının tadını ehli bilir.

Nazikti... bizim camiada pek görmediğim bir nezakete sahipti. Beyefendiydi... İstanbul'un, medeniyet merkezlerinin, o büyük kent soylu ailelerinin iyi yetişmiş çocuklarının beyefendiliğine sahipti...

Az insanda gördüğüm mukallit olmayan, kendini laiklere, güya beyazlara, güya İngiliz asilzadelerine benzetmeye çalışmayan bir beyefendiliği, bir estetiği, bir güngörmüşlüğü vardı. Görgülüydü... Oturmasını, kalkmasını, kiminle ne konuşulması gerektiğini bilen bir görgüsü vardı.

2019'da çokluk çocuk İstanbul'a geldiğimizde herkese hediyeler almıştı Cevat Özkaya abi. Hep karşısından bekleyen İstanbul insanında şahit olmadığım bir inceliğe sahipti.

Müslüman asaleti

Asaletini kanından, ırkından, kökeninden almadığına eminim, dininden, inancından, okuma, yazma ve düşünceden devşirdiği bir asalet vardı benliğinde. Öyle ki konuşurken Müslümana has üstünlüğü, asilliği bariz hissederdiniz.

Düşünmenin, yazının, kitapların verdiği o üstünlük duygusunu, o asaleti her cümlesinden alabilirdiniz.

Babacanlığını bilen bilir... Yazıya, düşünceye küsmeye yeltendiğim bir gün arayıverdi, "Mutlaka" dedi, "Mutlaka siyasal alanı, devlet meselesini eleştiri ve tekliflerle kaleme almalısın..." *Mümkün Kâmil Devlet* aslında onun kitabıdır.

İnsanın hasını çürüğünden ayırırdı; hasları bilip çürükleri yüceltenlerden olmadı. Çok kişi tanıdı, çok esnaf, çok tüccar, çok kara, çok münafık, çok vazifeli... İnsanları değiştiremeyeceğinin farkındaydı, etrafa bakmadan, çömez uyarıcılara algıları kaptırmadan yolunda yürümeyi öğütlerdi.

Çok öğütlerdi, öğütleri çok doğrudu, doğruları çok sabit kademdi...

Aksiyoner, örgütçü, sivil toplumcu

Çok hikayesi olan insanlardandı... yaşadıklarıyla 1970 sonrası Türk siyasi, kültürel ve düşünce hayatı yazılabildi.

Sadakatle aylarca Cemil Meriç'in yanında ona sekreterlik yapmış, ona ışık tutmuştu. Meriç'in talebesi olduğu, kültüründen, neyi nasıl okuyacağını bilmesinden, insanı da okuyabilmesinden, düşüncenin nerede uç vereceğini kestirebilmesinden belliydi.

Aksiyonerdi, örgütçüydü, sivil toplumcuydu ama devleti de iyi bilirdi.

Pınar Yayınları'nın kurucuları arasında yer aldı ve 45 yıl boyunca genel yayın yönetmenliğini yaptı. Pınar, Gerçek ve Umran dergilerinde çalıştı; Umran Dergisi'nin genel yayın yönetmenliğini yürüttü. Sadece yayıncılık değil Mazlumder Genel Başkanlığı da yapmıştı... 90'ların farklı mahallelerle müşterek davranma furçasındaki çabalarını "iyi niyet"ten öte almadım.

1970'lerde kendi dergilerini basan matbaanın, çatıştıkları solun dergilerini bastığını da gördükten sonra hakikatle tanışmıştı.

Bu toprakların has evlatlarının sahiciliği üzerinden, iyi niyeti üzerinden çok operasyon çektiler.

İş yapmaktı temel amacı, sonuç almak, yarayı iyileştirmek, sorunları çözmekti temel hedefi.

Para ve kariyere yüz verenlerden değildi; öyle olsaydı kendisine ilk elden teklif edilen garantili Üsküdar belediye başkanlığına oturuverirdi.

Hiç fazlasını istemedi, sunulan maddi teklifleri de "ihtiyacımız yok hamdolsun" diye reddetti.

Zamanın ruhunun adamı değildi; gayrı meşruyu reddedebilme ahlakına sahipti.

Mesele de bu zaten, kalmıyor Cevat Abi gibi adamlar, o yüzden geleceği kara, geleceği karanlık görüyoruz.

Siyaseti, reel siyasetle değil fikirle, kültürle, yapıcı projelerle, etkili adımlarla yürütenlerdendi.

Bir yola çıkanların yoldaşı değilse de akıl aldığı, danıştığı, kanaat önderlerindendi.

Düşünce adamıydı, "Ben sık yazamıyorum" derdi ama çok sıkı bir okurdu, dünyada ve Türkiye'de olup bitenleri yakından takip ederdi, kanaatleri yerli yerindeydi, çok az insanda gördüğüm şekilde geleceğe yönelik tahminleri tutardı, geleceğe yönelik bir perspektif çıkarırdı, geleceği Müslümanca anlamlandırma ve sahiplenmeyi de dert ederdi.

Yoğun bakımda bile kitap isteyen adamdı

Eser vermeyi önemserdi, yazı yazmayı, kim ne dedi bakmadan, bildiğini yazmanın zorunluluğuna inanıyordu. Kitaptı aslanan, aslanan yazıydı... yoğun bakımda bile kitap isteyen adamdı o...

İnsanın bozulduğunu, dünyanın bozulduğunu, her şeyin bozulduğunu biliyordu ama bunu hissettirmemek için çaba da harcıyordu. Umudunu yitirdiği, bazen çöktüğü, hayal kırıklığına uğradığı belliydi; insandan kaçıp kitaba, düşünceye yani umuda sarılmayı da başarıyordu.

Saatlerce telefonla konuşabilirdiniz kendisiyle... Hepsi dolu, hepsi düşünceye dair, hepsi küresel konjonktür ve Türkiye üzerine olabilirdi.

Bazen bir kitap tavsiye eder, çalıştığım bir konu üzerine çok katkı sağlayacağı için "Mutlaka git, al, oku" derdi. Dostoyevski'nin *Puşkin Konuşması*'nı, *Yaz İzlenimleri Üzerine Kış Notları*'nı, Zweig'in *Dünün Dünyası*'nı ısrarla okumamı istemişti.

Kaç kere aradı... kaç kere, bir yazımı sonuna kadar okuduğunu, "tam isabet" demek istediğini söyledi.

Kimi zaman da yazıyı çok beğendiğini "ama" demek... "ama şu kısımda da hatalısın" demek için arardı. Tartışmazdım, başkalarına yapmadığım şekilde usulca gerekçelerini anlatırdım, ikna ettiğim de çok oldu!

Ona güvenle kendinizi açabilirdiniz, neyin sır, neyin kamusal olacağını birbirinize söylemeden anlaşılabileceğiniz tecrübelilerdendi.

Her, küçüğünü düşünen büyük adamlar gibi, bir tweetim, bir yazım nedeniyle başıma bir iş gelmesinden çekindiğini söylemek için arar, ikaz eder; "Oğlum biraz şu işleri öğren" derdi... bunlara inandığından, kendisi yaptığından değil beni korumak istediğinden söylerdi.

İnsan en çok başkaları tarafından düşünüldüğü zaman, bir abisinin, iyiliğini istediğini, korunduğunu gördüğünde savunmasızdır.

"İstanbul'a geldiğinde mutlaka gel", demişti son aradığımda "Sabaha kadar düşünce, siyaset konuşalım..."

Olmadı... o da gitti... şu kalabalığın ortasında konuşacak, sabaha kadar konuşacak o kadar az kişi kaldı ki!